

Voorwoord

Koos Biesmeijer

“... allerlei mooie, wilde bijtjes, die bijna niemand kent” – Jac P. Thijssse

Wie wilde bijen wil zien kan vrijwel overal iets beleven. Het is waar dat de hoogste diversiteit aan wilde bijen, en de zeldzaamste soorten, in natuurgebieden voorkomt en dat je op een wandeling op een zonnige dag in Zuid Limburg, op Texel, in de duinen of de Veluwe verstedeld kunt staan van de variatie in zoemende insecten. Echter, in onze steden en dorpen is het ook steeds beter toeven voor wilde bijen. Dat komt door aandacht die de wilde bijen de laatste jaren krijgen en de toegenomen bewustwording bij groenbeheerders, hoveniers, gemeenten en tuineigenaren.

Dit is van groot belang voor de ongeveer 360 soorten wilde bijen, omdat het met meer dan de helft van de soorten niet goed gaat. Ongeveer 55% van de Nederlandse bijensoorten staat op de rode lijst, deze zijn zeldzaam en vaak achteruitgegaan in leefgebied en populatie. De belangrijkste oorzaken zijn goed bekend en zijn ook verantwoordelijk voor de achteruitgang van veel andere soorten: de schamele hoeveelheid natuur in Nederland (we bungelen vrijwel onderaan in percentage natuur in Europa) en het intensieve landgebruik, vooral in de landbouw. De efficiëntie van de landbouw, haar monocultures, bestrijdingsmiddelen en kunstmest, heeft geresulteerd in het decimeren van wilde bijenpopulatie op het platteland. De stikstofdepositie en emissies naar water en bodem zijn tot diep in onze natuurgebieden doorgedrongen. Er lijken geen bodems meer te zijn zonder restanten van landbouwpesticiden. Ik denk dat de transitie in de landbouw de komende jaren de natuur ook wel langzaam aan terug gaat brengen naar het platteland, als je goed kijkt zie je al prachtige voorbeelden her en der.

De bebouwde omgeving en de openbare ruimte maken samen ongeveer 30% van Nederland uit en zijn, in principe, zeer geschikt als leefgebied voor wilde bijen. Misschien niet voor alle soorten, maar wel voor veel soorten. De bijdragen in dit themanummer van HymenoVaria laten dat duidelijk zien. Er staan ook prachtige voorbeelden van goed beheer in en ideeën voor verbetering van de leefomstandigheden voor wilde bijen. Dat is van groot belang, want wij maken de stad en onderhouden onze tuinen, dus met de goede kennis kunnen we de wilde bijen zeker helpen.

In Nederland hebben tientallen partijen samen de nationale bijenstrategie opgesteld en ondertekend (Nationale Bijenstrategie 2018). De ambities daarin zijn duidelijk, namelijk dat er in 2030 meer bestuivers zijn in Nederland die meer bloemen en planten bestuiven. Er zijn zelfs SMART-doelen aan gekoppeld:

1. minimaal 50% meer bijensoorten die in aantallen groeien of minimaal gelijk blijven dan in 2018,
2. een duidelijke verbetering in de verspreiding van bijen over heel Nederland in vergelijking met 2012
3. 90% van de voedselgewassen en wilde planten wordt goed bestoven.

Stevige ambities die we alleen gaan redden als we meer ruimte voor natuur vinden, overstappen op natuur-inclusieve landbouw en onze steden en dorpen biodiversiteit-positief inrichten en beheren. Dat kan alleen samen en iedereen kan als burger, consument, stemmer, tuineigenaar, ambtenaar, onderzoeker, bijenteller daar aan bijdragen. “Ik weet niet hoe” is geen excuus meer met deze mooie bundel bijdragen over de wilde bijen in onze steeds wildere steden en dorpen.

Literatuur

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2018. Nationale Bijenstrategie: Bed and Breakfast for Bees. - Publicatie-nr. 110071, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag. Gevonden op 29 januari 2021 op

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/01/22/nationale-bijenstrategie-bed--break-fast-for-bees>